

LLEI 2/2016, DE 30 DE MARÇ, DE L'IMPOST SOBRE ESTADES TURÍSTIQUES A LES ILLES BALEARS I DE MESURES D'IMPULS DEL TURISME SOSTENIBLE¹

(BOIB núm. 42, de 2 d'abril de 2016)

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

El turisme es configura com l'activitat econòmica que més repercussió genera a les Illes Balears en termes de renda, ocupació i activitat, i constitueix, sens dubte, el principal recurs de l'arxipèlag; per això, ha d'estar en constant transformació, innovació i desenvolupament, el qual, per definició, ha de ser sostenible en el temps. Aquesta activitat turística, que certament s'ha constituït en el nucli de l'economia balear i que ha generat progrés econòmic i social a les Illes Balears, ha suposat, alhora, una explotació excessiva dels recursos territorials i mediambientals i una excessiva precarietat laboral i ha exigint la dotació i el manteniment, per part de les institucions públiques, de les infraestructures necessàries per suportar l'impacte de l'increment continu de visitants, i per contribuir també d'aquesta manera a estades de qualitat.

Així mateix, aquests darrers anys, el context geopolític internacional ha afavorit l'arribada de turistes a les Illes Balears, en detriment d'altres països de l'entorn mediterrani. En aquests països els costos són menors i els recursos estan menys explotats, de manera que en situacions d'estabilitat política poden suposar per a l'arxipèlag una competència important que tampoc no s'ha de perdre de vista, la qual cosa exigeix oferir un producte diferenciat amb un èmfasi especial en la qualitat del servei turístic i de l'entorn mediambiental.

Així doncs, avui en dia, el manteniment de la competitivitat del producte turístic de les Illes Balears implica, a més d'invertir en infraestructures, la necessitat de fer-ho en productes mediambientals que responguin a les preferències actuals i a les tendències futures dels turistes, cada vegada més interessats en destinacions que fomentin el desenvolupament mediambiental sostenible. Tot això exigeix als agents implicats —i també a les institucions públiques— un esforç que garanteixi un turisme sostenible, esforç per al qual s'ha de comptar amb la col·laboració del sector empresarial, sobre el qual, en definitiva, també ha de revertir aquesta millora de la qualitat del producte turístic, principalment mitjançant la inversió en la preservació del medi natural, en la recuperació i la rehabilitació del patrimoni històric, i en el desenvolupament d'infraestructures que fomentin el turisme sostenible.

¹ Aquesta Llei s'ha vist afectada per les disposicions següents: Llei 6/2017, de 31 de juliol, de modificació de la Llei 8/2012, de 19 de juliol, del turisme de les Illes Balears, relativa a la comercialització d'estades turístiques a habitatges ([BOIB núm. 93, de 31 de juliol de 2017](#)); Llei 13/2017, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2018 ([BOIB núm. 160 Ext., de 29 de desembre de 2017](#)); Llei 5/2021, de 28 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2022 ([BOIB núm. 180, de 30 de desembre de 2021](#)); Llei 11/2022, de 28 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2023 ([BOIB núm. 171, de 31 de desembre de 2022](#)), i Llei 12/2023, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2024 ([BOIB núm. 176, de 30 de desembre de 2023](#)).

En efecte, l'atenció del medi ambient i la lluita contra el canvi climàtic s'han de convertir en accions preferents dels poders públics, que intenten despertar la consciència ciutadana perquè el medi natural sigui respectat i es preservi d'actuacions pertorbadores del seu equilibri natural. Com que és una política prioritària en el marc d'actuació dels estats moderns, sembla fora de tot dubte la transcendent actuació que en aquesta matèria de protecció del medi ambient correspon exercir a les comunitats autònomes, d'acord amb els articles 148.1.9a i 149.1.23a de la Constitució Espanyola, i que, en el cas de les Illes Balears, es recull en l'article 30.46 de l'Estatut d'Autonomia, aprovat per la Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer.

II

L'article 148.1.18a de la Constitució Espanyola estableix, així mateix, que les comunitats autònomes poden assumir les competències en matèria de promoció i ordenació del turisme en el seu àmbit territorial, i així es recull també, pel que fa a les Illes Balears, en l'article 30.11 de l'Estatut d'Autonomia. En aquest sentit, l'article 24 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears determina que els poders públics de la comunitat autònoma han de reconèixer l'activitat turística com a element econòmic estratègic de les Illes Balears, i estableix que el foment i l'ordenació de l'activitat turística s'han de dur a terme amb l'objectiu de fer-la compatible amb el respecte al medi ambient, al patrimoni cultural i al territori, i també amb polítiques generals i sectorials de foment i ordenació econòmica que tinguin com a finalitat afavorir el creixement econòmic a mitjà i llarg termini.

Al seu torn, els articles 120 i 121 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, que s'han de posar en relació amb l'article 156.1 de la Constitució i els articles 1 i 2 de la Llei Orgànica 8/1980, de 22 de setembre, sobre finançament de les comunitats autònomes, atorguen a la comunitat autònoma de les Illes Balears autonomia financera, que la faculta, pel que fa a l'àmbit dels ingressos públics, a adoptar mesures financeres que li permetin obtenir els recursos suficients per atendre de manera estable i permanent el desplegament i l'execució efectiva de les seves competències. Entre aquestes competències figuren l'ordenació de l'activitat turística, en els termes esmentats abans, i la protecció i defensa del medi ambient, que és considerada actualment un pressupòsit necessari per garantir la qualitat de vida dels ciutadans i també un reclam turístic cada vegada més valorat.

Doncs bé, una manifestació del principi d'autonomia financera esmentat, en el vessant dels ingressos, és, justament, la capacitat de les comunitats autònomes d'establir els tributs propis, capacitat que, en el cas de la comunitat autònoma de les Illes Balears, es preveu expressament en l'article 129.4 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, en el marc de l'article 157 de la Constitució i l'article 6 de la Llei Orgànica sobre finançament de les comunitats autònomes, esmentada abans, aplicable a totes les comunitats autònomes de règim comú.

Atès el sistema vigent de finançament de les comunitats autònomes, clarament insuficient per cobrir les necessitats actuals a les quals s'ha de fer front, resulta imprescindible trobar fonts de finançament addicionals amb càrrec a les quals sigui possible implantar les polítiques necessàries a fi que l'activitat turística es pugui continuar desenvolupant harmònicament i que això no impliqui a mitjà i llarg termini un risc de deteriorament irreversible de l'equilibri econòmic i mediambiental, al qual la societat balear no pot renunciar.

Per tant, en exercici d'aquesta autonomia financera, per mitjà d'aquesta llei s'estableix un nou tribut, l'impost sobre estades turístiques a les Illes Balears, que té un caràcter bàsicament finalista, mitjançant l'afectació dels ingressos que es recaptin a la realització de despeses i inversions vinculades, en essència, amb el desenvolupament i la protecció mediambiental, i amb el turisme sostenible, i que ja té antecedents a la comunitat autònoma de les Illes Balears, i també a altres comunitats espanyoles, com ara Catalunya, entre altres regions i països de l'entorn.

A aquest efecte, es crea el fons per afavorir el turisme sostenible —que s'ha de nodrir del producte de la recaptació d'aquest nou tribut—, i, tenint en compte que el desenvolupament sostenible requereix la col·laboració i la participació de la societat, es crea també la Comissió d'Impuls del Turisme Sostenible, òrgan en què han de participar les administracions públiques i els agents econòmics i socials. Aquesta comissió ha d'elaborar un pla anual d'impuls del turisme sostenible que fixi els objectius anuals prioritaris, amb criteris d'equilibri territorial, i serà l'encarregada de vetlar per l'aplicació del fons esmentat.

Així doncs, l'impost que s'estableix per mitjà d'aquesta llei està destinat, d'una banda, a compensar la societat balear pel cost mediambiental i social i la precarietat laboral que suposa l'exercici de determinades activitats que distorsionen o deterioren el medi ambient en el territori de les Illes Balears, i, d'una altra, a millorar la competitivitat del sector turístic per mitjà d'un turisme sostenible, responsable i de qualitat a l'arxipèlag. Per tant, es fa recaure el pes del gravamen sobre les persones físiques que gaudeixen de les estades turístiques, per mitjà d'establiments turístics, i que, directament o indirectament, alteren l'equilibri natural, la qual cosa repercuteix en el conjunt del grup social, que en suporta els efectes.

III

La llei que s'aprova consta de vint articles, distribuïts en quatre títols, dues disposicions addicionals, una disposició derogatòria i tres disposicions finals.

El títol I, que conté les disposicions generals, fa referència a l'objecte de la llei, que és regular els elements essencials de l'impost sobre estades turístiques a les Illes Balears i destinar els ingressos que generi aquest impost al fons per afavorir el turisme sostenible; també regula la naturalesa, l'afectació i la compatibilitat de l'impost que es crea amb altres tributs o exaccions. En aquest sentit, l'impost sotmet a tributació la capacitat econòmica del contribuent, persona física, per raó de les estades que faci en els establiments, els habitatges i les embarcacions de creuer que, sota la denominació comuna d'establiments turístics, exploten els empresaris turístics, altres persones o entitats i els armadors o els naviliers, amb fonament, normalment, en els contractes d'allotjament corresponents —i en els de transport amb allotjament en el cas de creuers—, i constitueix un impost directe, des del punt de vista jurídic, des del moment en què la llei no estableix la repercussió obligatòria per part del contribuent a una tercera persona aliena a la relació jurídica tributària amb l'Administració, sinó que fins i tot la prohibeix, de manera que és el contribuent qui, en tot cas, ha de suportar la càrrega tributària, sens perjudici de la figura del substitut del contribuent, que també s'hi preveu.

El títol II, relatiu als elements de l'impost, consta de quatre capítols. El capítol I delimita el fet imposable i estableix determinades exempcions puntuals de caràcter subjectiu i objectiu. Quant al fet imposable, el constitueix l'estada que faci el

contribuent en els denominats establiments turístics, això és, els establiments hotelers i altres establiments típics d'allotjament, els habitatges turístics i les embarcacions de creuer turístic. D'acord amb això, es preveu un ampli ventall de subjecció a l'impost, que, per tant, no afecta únicament els establiments hotelers més habituals, sinó que inclou també els creuers turístics que fan escala als ports de les Illes Balears i els habitatges turístics regulats en la normativa autonòmica —i, fins i tot, els que es comercialitzen al marge d'aquesta normativa, en molts de casos per raó de les restriccions legals relacionades amb la tipologia de l'immoble—, habitatges tots aquests que han incrementat materialment l'oferta turística en els darrers exercicis. En aquest darrer sentit s'ha de dir que la legislació tributària no pot ignorar la realitat, a saber, el fet que les estades en els habitatges que materialment són objecte de comercialització turística sense complir tots els requisits que per a això imposa la legislació turística verifiquen la capacitat econòmica del contribuent objecte de gravamen per aquest impost i, per tant, constitueixen autèntics supòsits de subjecció al tribut. Així doncs, en aquests casos són procedents la meritació, la liquidació i el cobrament de l'impost, d'una banda, arran de la verificació del fet imposable, i a més, de l'altra, la imposició d'una sanció administrativa per no complir plenament els requisits que estableix la legislació turística per a l'exercici de l'activitat —a més de l'eventual sanció tributària com a conseqüència de la manca d'autoliquidació voluntària de l'impost pel substitut del contribuent.

Així mateix, i d'acord amb l'article 8 de la Llei general tributària, s'estableix una presumpció segons la qual *iuris et de iure* s'entén que les estades en els establiments turístics a què fa referència el fet imposable constitueixen, en tot cas, estades turístiques, hi hagi pernoctació o no n'hi hagi. D'aquesta manera, doncs, l'eix de la imposició gira entorn de l'estada turística a les Illes Balears, sens perjudici que la delimitació d'aquest caràcter no pugui recaure, en bona lògica, en la voluntat subjectiva del contribuent, sinó que s'hagi de vincular a l'element objectiu que suposa la utilització d'establiments turístics per part del contribuent, que exploten empresaris que actuen en l'àmbit de l'allotjament i del transport turístic, d'acord amb la legislació vigent en matèria de turisme i en matèria de viatges combinats. Per aquesta mateixa raó, l'impost no és aplicable a altres relacions jurídiques que impliquen l'ús residencial d'un immoble per part de persones físiques, però en les quals l'activitat empresarial de la persona o entitat que explota l'immoble no té caràcter turístic segons la legislació esmentada, com ara els simples arrendaments de temporada —sense comercialització turística—, sotmesos a la legislació d'arrendaments urbans, i els allotjaments inherents a les residències de militars, d'estudiants universitaris i de gent gran, i a les instal·lacions juvenils amb allotjament regulades en la normativa autonòmica en matèria de joventut.

El capítol II d'aquest títol regula els subjectes passius i preveu, juntament amb el contribuent —que és el que duu a terme el fet imposable—, el substitut —que és el que ha de complir les obligacions materials i formals que disposa la llei. A més, i a fi de garantir el cobrament del deute tributari, s'estableixen determinats supòsits de responsabilitat subsidiària i solidària —concretament, la dels mediadors que contracten directament les estades amb els substituïts en benefici dels contribuents i la dels consignataris que actuen per compte d'armadors o naviliers en els casos d'embarcacions de creuer turístic— i el règim legal que, des del punt de vista subjectiu,

s'ha d'aplicar respecte de la legitimació i les persones beneficiàries en les possibles devolucions d'ingressos indeguts que resultin de l'aplicació de l'impost.

El capítol III del mateix títol, relatiu a la meritació, l'exigibilitat i les obligacions formals, disposa que l'impost es merita a l'inici de cada estada, computada dia a dia, si bé el substitut l'ha d'exigir al contribuent en qualsevol moment del període d'estades (i, com a màxim, al final d'aquest període). A més, el substitut és qui ha de complir les obligacions d'autoliquidació que, a aquest efecte, es delimiten en la llei, i també les obligacions formals que s'indiquen.

El darrer capítol d'aquest títol regula els elements de quantificació de l'impost, és a dir, la base imposable i la quota tributària. Pel que fa a la base imposable, s'estableix que està constituïda pels dies d'estada o fracció, i es defineix que s'ha d'entendre per dia —en el cas d'establiments i habitatges, la franja horària que va de les 12.00 hores del migdia fins a les 12.00 hores de l'endemà, i, en el cas d'embarcacions de creuer turístic, cada un dels períodes de vint-i-quatre hores des de l'inici de l'estada. Les estades inferiors a aquestes franges horàries que superin dotze hores de durada s'han de considerar estades d'un dia.

La determinació de la base imposable s'ha de fer, com a regla general, per mitjà del règim d'estimació directa, si bé, per a tots els casos en què així es prevegi reglamentàriament, es podrà fer servir el règim d'estimació objectiva; tot això, sens perjudici de la possibilitat que l'Administració apliqui, quan sigui procedent, el règim d'estimació indirecta.

Pel que fa a la quota tributària, es configura una tarifa que oscil·la entre 0,25 euros i 2 euros per dia d'estada o fracció, en funció dels tipus d'establiments en els quals té lloc el fet imposable. Això no obstant, aquesta quota tributària és objecte d'una bonificació del 50 % per a les estades que es facin en temporada baixa, per a la determinació de la qual s'ha tingut en compte, en essència, el flux de visitants a les Illes Balears, que, en general, augmenta considerablement a partir dels mesos d'abril i de maig —amb prop d'un milió de persones—, s'incrementa encara més els mesos de juliol i agost —fins a assolir pràcticament la xifra de dos milions de persones—, i disminueix de manera apreciable a partir del mes de novembre. En tot cas, s'entén que la reducció en un 50 % de la quota tributària al llarg dels mesos de temporada baixa constitueix un element favorable —almenys en termes relatius— per a la desestacionalització del turisme, amb la qual cosa s'introdueix un element d'extrafiscalitat que és coherent amb l'estructura i les finalitats de l'impost i amb la resta de mesures d'impuls del turisme sostenible que l'acompanyen. Així mateix, s'estableix una altra bonificació, amb finalitats igualment extrafiscales i també del 50 % de la quota íntegra —o de la quota ja bonificada en els casos de temporada baixa— aplicable a les estades dels contribuents en un mateix establiment turístic que s'estenguin més enllà de vuit dies consecutius —xifra que, d'acord amb les dades estadístiques d'aquests darrers anys, constitueix el nombre de dies mitjà de les estades turístiques que es fan a les Illes Balears—, a fi de fomentar estades turístiques d'una durada més llarga, amb un ús, per tant, menys intens dels grans mitjans de transport i, en definitiva, amb menys impacte mediambiental.

El títol III regula les normes de gestió i es distribueix en tres capítols. En el primer capítol, dedicat a l'aplicació de l'impost i al règim sancionador, s'estableixen les línies bàsiques de gestió, les quals s'han de concretar mitjançant un reglament; i, pel que fa al règim sancionador, la llei es remet al conjunt de normes que en aquesta matèria

conté la Llei general tributària. El capítol II d'aquest títol disposa que contra els actes que es dictin en aplicació de l'impost o en la imposició de les sancions tributàries es pot interposar un recurs de reposició o, directament, una reclamació economicoadministrativa davant la Junta Superior d'Hisenda de les Illes Balears, d'acord amb el que preveuen la Llei general tributària i la legislació de finances de la comunitat autònoma de les Illes Balears. Finalment, el capítol III vetla pel compliment de la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, en els procediments de cessió de dades.

Per acabar amb l'articulat de la Llei, el títol IV crea el fons per afavorir el turisme sostenible —esmentat abans—, que s'ha de nodrir amb els ingressos derivats d'aquest impost, i la Comissió d'Impuls del Turisme Sostenible —també ja esmentada—, en la qual participen les administracions autonòmica, insular i local, els agents econòmics i socials, i les entitats de caràcter mediambiental. D'aquesta manera, el fons per afavorir el turisme sostenible s'ha de destinar íntegrament a finançar, totalment o parcialment, les despeses i les inversions que decideixi el Consell de Govern a proposta d'aquesta comissió, el règim jurídic de la qual s'ha de desplegar per reglament. Així doncs, la Comissió serà l'encarregada de proposar la finalitat concreta dels recursos que generi l'impost sobre estades turístiques a les Illes Balears, a partir dels projectes que presentin els consells insulars, els ajuntaments per mitjà de les associacions que els representen i el Govern de les Illes Balears, que tinguin per objecte qualssevol de les actuacions que, a aquest efecte, delimita la mateixa llei.

Finalment, la llei es completa amb una disposició addicional primera, que conté un mandat al Govern de les Illes Balears perquè, inicialment en el termini de dos anys i mig, i posteriorment cada tres anys, elabori un informe d'avaluació d'impacte de la llei, en el marc dels principis generals d'eficàcia, d'eficiència i de sostenibilitat, i una disposició addicional segona relativa a habitatges objecte de comercialització turística; una disposició derogatòria única, que, en la mesura que no cal derogar cap llei anterior vigent en aquesta matèria, es limita a la clàusula d'estil pròpia de les derogacions tàcites; i tres disposicions finals, per les quals s'habiliten les lleis de pressuposts generals per modificar el règim d'exempcions i els elements quantitius de l'impost, es faculta el Govern de les Illes Balears per desplegar reglamentàriament la llei i se'n delimita l'entrada en vigor.

TÍTOL I

DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte de la llei

Aquesta llei té per objecte crear i regular els elements essencials de l'impost sobre estades turístiques a les Illes Balears, i també el fons per afavorir el turisme sostenible i la Comissió d'Impuls del Turisme Sostenible.

Article 2. Naturalesa i afectació de l'impost

1. L'impost sobre estades turístiques a les Illes Balears és un tribut directe, instantani i propi de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

2. La recaptació d'aquest impost té caràcter finalista i queda afecta íntegrament al fons per afavorir el turisme sostenible a què es refereix l'article 19 d'aquesta llei.²

D'acord amb això, els recursos que generi no s'han de computar als efectes de la dotació anual del fons de convergència a què es refereix l'article 12 de la Llei 3/2014, de 17 de juny, del sistema de finançament definitiu dels consells insulars.

Article 3. Compatibilitat

Aquest impost és compatible amb altres exaccions, específicament amb les taxes que s'estableixin per la prestació de serveis públics o la realització d'activitats administratives que facin referència de manera particular als subjectes passius, els afectin o els beneficiïn, i amb qualsevol exacció que s'exigeixi per finançar les activitats dirigides a conservar i millorar el medi ambient.

TÍTOL II ELEMENTS DE L'IMPOST

CAPÍTOL I FET IMPOSABLE I EXEMPCIONS

Article 4. Fet imposable

1. Constitueixen el fet imposable de l'impost les estades, per dies o fraccions, amb pernoctació o sense, que els contribuents facin a les Illes Balears en els establiments turístics següents:

- a) Els establiments d'allotjament hoteler, això és, els hotels, els hotels de ciutat, els hotels apartaments i els allotjaments de turisme d'interior.
- b) Els apartaments turístics.
- c) Les diverses classes d'allotjaments de turisme rural, això és, els hotels rurals i els agroturismes.
- d) Els albergs i els refugis.
- e) Les hostatgeries.
- f) Els establiments explotats per les empreses turisticoresidencials, excepte pel que fa a les unitats d'allotjament residencial.
- g) Els hostals, els hostals residència, les pensions, les posades, les cases d'hostes i els campaments de turisme o càmpings.
- h) Els habitatges turístics de vacances, els habitatges objecte de comercialització d'estades turístiques i els habitatges objecte de comercialització turística susceptibles d'inscripció d'acord amb les lleis que els regulen.
- i) La resta d'establiments i habitatges als quals la normativa autonòmica atorga la qualificació de turístics.
- j) Els habitatges objecte de comercialització turística que no compleixen els requisits establerts per a això en la normativa autonòmica i que, per tant, no són susceptibles d'inscripció d'acord amb la legislació turística vigent.
- k) Les embarcacions de creuer turístic quan fan escala en un port de les Illes Balears. D'acord amb això, no s'hi inclouen els inicis ni les arribades dels creuers amb sortida o destinació final a les Illes Balears.

² Vegeu la DA 5a de la Llei 5/2021, de 28 de desembre, esmentada en la nota 1.

2. Els establiments i els habitatges objecte de comercialització turística que s'indiquen en l'apartat anterior són els que regula la Llei 8/2012, de 19 de juliol, del turisme de les Illes Balears.

Així mateix, les referències als agroturismes i als refugis inclouen també els que regula la Llei 12/2014, de 16 de desembre, agrària de les Illes Balears, com a activitats agroturístiques.

Els habitatges turístics de vacances i els habitatges objecte de comercialització d'estades turístiques a què es refereix la lletra h) de l'apartat anterior són els que regulen, respectivament, la Llei 2/1999, de 24 de març, general turística de les Illes Balears, i la Llei 2/2005, de 22 de març, de comercialització d'estades turístiques a habitatges.

Són creuers turístics els que efectuen transport per mar amb finalitat exclusiva de plaer o d'esbarjo, completat amb allotjament i altres serveis, i que impliquen una estada a bord superior a dues nits, d'acord amb el que estableix el Reglament (UE) núm. 1177/2010 del Parlament Europeu i del Consell, de 24 de novembre, sobre drets dels passatgers que viatgen per mar i per vies navegables i pel qual es modifica el Reglament (CE) núm. 2006/2004, o d'acord amb la delimitació que estableixi la normativa que el substitueixi.

3. Als efectes d'aquesta llei s'entén que les estades en els establiments turístics a què es refereixen els apartats anteriors d'aquest article constitueixen, en tot cas, estades turístiques.

Article 5. Exempcions

1. Queden exemptes d'aquest impost les estades següents:

- a) Les estades de menors de 16 anys.
- b) Les estades que es facin per causes de força major.
- c) Les estades que faci qualsevol persona per motius de salut, i també les de les persones que l'acompanyin, sempre que es pugui justificar documentalment que les estades responen a la necessitat de rebre prestacions d'atenció sanitària que formen part de la cartera de serveis del sistema sanitari públic de les Illes Balears.
- d) Les estades subvencionades per programes socials de les administracions públiques de qualsevol estat de la Unió Europea.

2. Per mitjà d'un decret es poden establir els requisits formals que siguin necessaris per justificar la concurrència de les exempcions a què es refereix l'apartat anterior d'aquest article.

CAPÍTOL II SUBJECTES PASSIUS I ALTRES OBLIGATS TRIBUTARIS

Article 6. Subjectes passius

1. Són subjectes passius contribuents d'aquest impost totes les persones físiques que duen a terme una estada en els establiments turístics a què fa referència l'article 4.1 d'aquesta llei.

En el cas particular de les embarcacions de creuer turístic, s'entenen per contribuents els passatgers i les passatgeres que estan en trànsit en el moment de la meritació de l'impost.

En tot cas, es consideren representants dels contribuents les persones jurídiques a càrrec de les quals s'expedeixi la factura o el document anàleg per raó de l'estada de persones físiques integrants de l'organització de la persona jurídica en els establiments turístics.

2. Tenen la consideració de subjectes passius substituïts del contribuent i estan obligades a complir les obligacions materials i formals que estableixen aquesta llei i les disposicions que la despleguen, les persones físiques i jurídiques, i també les entitats sense personalitat jurídica a què es refereix l'article 35.4 de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària, que són titulars de les empreses que exploten els establiments turístics a què fa referència l'article 4.1 d'aquesta llei.

Article 7. Responsables subsidiaris i solidaris

1. Són responsables subsidiaris del pagament de l'impost les persones o les entitats que contracten directament, com a mediadores, les estades amb els substituïts dels contribuents, i a les quals correspon abonar aquestes estades per compte o en interès dels contribuents.

Aquesta responsabilitat subsidiària s'ha d'entendre al marge de la possibilitat que aquestes persones o entitats mediadores actuïn en determinats casos com a representants del contribuent en el pagament de l'impost al substituït, d'acord amb les normes generals de la legislació tributària en matèria de representació i als efectes del que preveu l'article 10 d'aquesta llei.

2. En el cas d'embarcacions de creuer turístic, responen solidàriament de l'ingrés del deute tributari els consignataris que, d'acord amb la Llei 14/2014, de 24 de juliol, de navegació marítima, actuen per compte dels subjectes passius substituïts per mitjà d'un contracte d'agència o de comissió.

Article 8. Legitimació i beneficiaris en les devolucions d'ingressos indeguts

1. La legitimació per sol·licitar les devolucions d'ingressos indeguts que resultin de l'aplicació d'aquest impost correspon a qualsevol dels subjectes passius.

2. El dret a cobrar les devolucions que es reconeixin correspon als contribuents que hagin abonat al substituït el deute tributari o, si no, al substituït.

A aquest efecte, quan el substituït del contribuent presenti la sol·licitud de la devolució, i la persona beneficiària de la devolució hagi de ser el contribuent, el substituït té l'obligació de facilitar a l'Administració tributària totes les dades del contribuent que siguin rellevants per reconèixer el dret a la devolució i abonar-la a la persona beneficiària.

3. Per mitjà d'un decret es poden desplegar els requisits formals i la resta de condicions necessàries per justificar la legitimació i el dret de cobrament en cada cas.

CAPÍTOL III MERITACIÓ, EXIGIBILITAT I OBLIGACIONS FORMALS

Article 9. Meritació

1. L'impost es merita a l'inici de cada estada, computada per cada dia o fracció, en els establiments turístics a què fa referència l'article 4.1 d'aquesta llei.

2. S'entén per inici de l'estada el moment en què el substitut del contribuent posa a disposició del contribuent l'estada en l'establiment turístic, llevat del cas de les embarcacions de creuer turístic, per a les quals l'inici de l'estada té lloc en el moment en què l'embarcació fa escala en algun port de les Illes Balears.

Article 10. Exigibilitat i relacions entre els subjectes passius

1. El substitut ha d'exigir l'impost al contribuent en qualsevol moment abans del final del període d'estada.

A aquest efecte, el contribuent ha de comunicar al substitut els elements necessaris per determinar la quota tributària exigible i facilitar-li, si s'escau, els justificants de les exempcions aplicables.

2. En tot cas, el contribuent està obligat a satisfer-ne l'import corresponent al substitut i no el pot fer repercutir en una altra persona o entitat.

Article 11. Obligacions formals del substitut del contribuent

1. Són obligacions formals del substitut del contribuent les següents:

- a) Presentar les declaracions censals que s'estableixin reglamentàriament relatives a l'inici de l'activitat d'explotació dels establiments turístics, als elements tributaris rellevants per a l'aplicació de l'impost i les seves modificacions, i al cessament de l'activitat d'explotació.
- b) Presentar les autoliquidacions a què fa referència l'article 14 d'aquesta llei.
- c) Expedir i lliurar els justificants de l'exigència i el cobrament de l'impost al contribuent.
- d) Dur els llibres i els registres que calguin per recollir totes les circumstàncies amb rellevància tributària inherents a les estades subjectes a l'impost, els justificants a què es refereix la lletra anterior, les exempcions i, en general, els diferents elements tributaris necessaris per aplicar l'impost.
- e) Registrar les operacions i la resta d'elements a què es refereix la lletra anterior en el termini establert per a la liquidació i el pagament de l'impost.
- f) *Derogada*³

2. Per mitjà d'un decret es poden desplegar les condicions, els límits i els requisits específics aplicables a les obligacions formals del substitut a què es refereix l'apartat anterior d'aquest article, i també els casos en què algunes d'aquestes obligacions formals poden substituir-se per unes altres o suprimir-se.

En tot cas, el decret esmentat pot disposar que la presentació de les declaracions censals i dels altres documents inherents al compliment de les obligacions formals esmentades s'hagi de fer per mitjans telemàtics.

³ Lletre derogada per la Llei 12/2023, de 29 de desembre, esmentada en la nota 1.

CAPÍTOL IV ELEMENTS DE QUANTIFICACIÓ

Article 12. Base imposable

1. La base imposable està constituïda pel nombre de dies de què consta cada període d'estades del contribuent en els establiments turístics a què es refereix l'article 4.1 d'aquesta llei.

2. S'ha d'entendre per dia, en el cas d'establiments i habitatges, la franja horària que va des de les 12.00 hores del migdia fins a les 12.00 hores de l'endemà, i, en el cas d'embarcacions de creuer turístic, cada un dels períodes de vint-i-quatre hores des de l'inici de l'estada.

Les estades inferiors a aquestes franges horàries s'han de considerar estades d'un dia, sempre que, en els casos d'establiments i habitatges, superin dotze hores de durada.⁴

3. La determinació de la base imposable s'ha de dur a terme mitjançant els règims següents:

- a) Estimació directa, que s'ha d'aplicar com a règim general.
- b) Estimació objectiva, que s'ha de regir per les normes generals següents:
 - 1a. Aquest règim es pot aplicar a totes les estades a què es refereixen les lletres a) a k) de l'article 4.1 anterior o només a algunes d'aquestes classes d'estades, d'acord amb el que s'estableixi reglamentàriament.
 - 2a. Els substituïts del contribuent que compleixin les circumstàncies previstes en el reglament de desplegament d'aquest règim han de determinar la base imposable d'acord amb aquest règim, llevat que renunciïn a aplicar-lo, en els termes que s'estableixin en el mateix reglament.
 - 3a. Per a la determinació de la base imposable en aquest règim es poden utilitzar, entre d'altres, els signes, els índexs o els mòduls següents: el tipus i la categoria d'establiment, el període d'obertura, el nombre de places, la temporada o estació en què l'establiment romangui obert, el grau d'ocupació, el valor cadastral de l'immoble i la localització geogràfica de l'establiment en el territori de les Illes Balears.

Reglamentàriament, s'han de desplegar les normes aplicables a aquest règim, en el marc del que estableixen la Llei general tributària i els punts anteriors d'aquesta lletra b).

- c) Estimació indirecta, que s'ha d'aplicar amb caràcter subsidiari d'acord amb el que disposa la Llei general tributària.

Article 13. Quota tributària⁵

1. La quota tributària íntegra s'obté del resultat d'aplicar a la base imposable la tarifa que conté el quadre següent:

⁴ Paràgraf modificat per la Llei 13/2017, de 29 de desembre, esmentada en la nota 1.

⁵ Apartats 1 i 2 modificats per la Llei 13/2017, de 29 de desembre, esmentada en la nota 1.

Classes d'establiments turístics	Euros/dia d'estada o fracció
Hotels, hotels de ciutat i hotels apartaments de cinc estrelles, cinc estrelles gran luxe i quatre estrelles superior	4
Hotels, hotels de ciutat i hotels apartaments de quatre estrelles i tres estrelles superior	3
Hotels, hotels de ciutat i hotels apartaments d'una, dues i tres estrelles	2
Apartaments turístics de quatre claus i quatre claus superior	4
Apartaments turístics de tres claus superior	3
Apartaments turístics d'una, dues i tres claus	2
Establiments d'allotjament no residencials d'empreses turisticoresidencials	4
Habitatges turístics de vacances, habitatges objecte de comercialització d'estades turístiques i habitatges objecte de comercialització turística	2
Hotels rurals, agroturismes, hostatgeries i allotjaments de turisme d'interior	2
Hostals, hostals residència, pensions, posades i cases d'hostes, campaments de turisme o càmpings	1
Albergs i refugis	1
Altres establiments o habitatges de caràcter turístic	2
Embarcacions de creuer turístic	2

2. La quota tributària líquida s'obté del resultat d'aplicar les bonificacions següents:

- a) Una bonificació del 75% sobre la quota tributària íntegra per a les estades que es facin en temporada baixa.
- b) Una bonificació del 50% sobre la quota tributària íntegra —o, si s'escau, minorada per l'aplicació de la bonificació anterior— corresponent al dia novè i als següents en tots els casos d'estades en un mateix establiment turístic superiors a vuit dies.

3. A l'efecte de la bonificació a què es refereix la lletra a) de l'apartat anterior, s'entén per temporada baixa el període comprès entre l'1 de novembre de cada any i el 30 d'abril de l'any següent.

4. En els casos d'explotació mitjançant el règim d'aprofitament per torns s'ha d'aplicar la tarifa que correspongui a la classe d'establiment turístic objecte de l'aprofitament en cada cas.

5. En el supòsit que els hotels rurals, els agroturismes, les hostatgeries i els allotjaments de turisme d'interior hagin optat per la classificació per estrelles, han de tributar d'acord amb la categoria que resulti d'aquesta classificació.⁶

⁶ Apartat afegit per la Llei 11/2022, de 28 de desembre, esmentada en la nota 1.

TÍTOL III NORMES DE GESTIÓ

CAPÍTOL I APLICACIÓ DE L'IMPOST I RÈGIM SANCIONADOR

Article 14. Gestió

1. Les persones o les entitats titulars de l'explotació dels establiments turístics a què fa referència l'article 4.1 d'aquesta llei, en qualitat de substituïts del contribuïent, han de presentar l'autoliquidació o les autoliquidacions i els ingressos a compte que preveuen els apartats següents d'aquest article, en els termes i els terminis que s'estableixin per decret, que també pot disposar que la presentació i, si escau, el pagament corresponent s'hagin de fer obligatòriament per mitjans telemàtics.

2. En els casos de determinació de la base imposable en règim d'estimació directa, el període de liquidació és trimestral, per a cada un dels trimestres en què es divideix l'any natural, i el substituït del contribuïent ha de presentar les autoliquidacions trimestrals corresponents.

3. En els casos de determinació de la base imposable en règim d'estimació objectiva, el període de liquidació es correspon amb l'any natural, i el substituït del contribuïent ha de presentar l'autoliquidació anual corresponent.

Així mateix, en aquests casos, i amb caràcter general, el mes de setembre de cada any el substituït del contribuïent ha de presentar un ingrés a compte, mitjançant l'autoliquidació corresponent, per un import màxim del 60% de la quota que resulti de l'aplicació dels signes, els índexs o els mòduls corresponents.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, el decret a què es refereix l'apartat 1 d'aquest article pot exonerar de l'obligació de presentar aquest ingrés a compte determinats subjectes passius i respecte dels establiments turístics a què fan referència les lletres h) i j) de l'article 4.1 anterior.

D'altra banda, el decret esmentat també pot substituir, respecte dels mateixos establiments turístics indicats en el paràgraf anterior, el sistema de liquidació del deute tributari mitjançant l'autoliquidació anual a què es refereix el primer paràgraf d'aquest apartat pel sistema de liquidació col·lectiva a càrrec de l'Administració, de manera que a partir de les declaracions censals a què es refereix l'article 11.1.a) d'aquesta llei correspongui a l'Administració liquidar i notificar col·lectivament i anualment el deute tributari, d'acord amb el règim jurídic aplicable als tributs de cobrament periòdic per rebut i amb els terminis de pagament que s'estableixin en el decret.

4. Els models de les autoliquidacions, incloses les corresponents a ingressos a compte, es poden aprovar en el mateix decret a què es refereix l'apartat 1 d'aquest article o per mitjà d'una ordre del conseller o la consellera competent en matèria d'hisenda.

5. L'aplicació de l'impost s'ha de fer d'acord amb els procediments tributaris i de recaptació que estableixen la Llei general tributària i la legislació de finances de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

En tot cas, quan el substituït del contribuïent no presenti l'autoliquidació l'Agència Tributària de les Illes Balears pot girar la liquidació d'ofici que pertoqui fent servir els

signes, índexs i mòduls que es fixin reglamentàriament per al règim d'estimació objectiva.

6. El pagament de les autoliquidacions, incloses les corresponents a ingressos a compte, i també el de les liquidacions no poden ser objecte d'ajornament o de fraccionament.

D'acord amb això, totes les sol·licituds d'ajornament o fraccionament s'han d'inadmetre a tràmit, i el fet de presentar-les no ha d'impedir l'inici o la continuació del període executiu i l'exigibilitat del deute liquidat o autoliquidat pel procediment de constrenyiment, amb els recàrrecs i els interessos corresponents.

Article 15. Infraccions i sancions

Les infraccions tributàries s'han de qualificar i sancionar d'acord amb el que disposen la Llei general tributària i la resta de normes, complementàries o concordants, que regulen la potestat sancionadora de l'Administració pública en matèria tributària.

Article 16. Òrgans competents

La gestió, la comprovació i la inspecció del compliment de les obligacions que aquesta llei estableix, i també la imposició de les sancions pertinents, corresponen a l'Agència Tributària de les Illes Balears, sens perjudici de la col·laboració dels òrgans d'inspecció sectorials competents per raó dels establiments turístics objecte de control.

CAPÍTOL II RÈGIM DE RECURSOS

Article 17. Recursos

Contra els actes administratius que es dictin per raó de l'aplicació d'aquest impost o de la imposició de sancions, es pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició o, directament, una reclamació economicoadministrativa davant la Junta Superior d'Hisenda de les Illes Balears, d'acord amb el que estableixen la Llei general tributària i la legislació de finances de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

CAPÍTOL III ALTRES NORMES DE GESTIÓ

Article 18. Dades estadístiques

De conformitat amb l'article 11 de la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, l'Agència Tributària de les Illes Balears pot cedir les dades obtingudes de la gestió de l'impost a la conselleria competent en matèria de turisme, amb un procés previ de dissociació.

TÍTOL IV MESURES D'IMPULS DEL TURISME SOSTENIBLE

Article 19. Fons per afavorir el turisme sostenible⁷

1. Es crea el fons per afavorir el turisme sostenible com a instrument de finançament dels projectes a què fa referència l'apartat 3 d'aquest article, i a fi d'impulsar un turisme sostenible, responsable i de qualitat a l'arxipèlag de les Illes Balears.

2. Aquest fons es nodreix de la recaptació total de l'impost sobre estades turístiques a les Illes Balears.

3. Els recursos d'aquest fons s'han de destinar a finançar, totalment o parcialment, inversions i altres despeses que, en execució dels projectes que s'aprovin de conformitat amb el que disposa l'article següent, es destinin a les actuacions següents:

- a) Protecció, preservació, modernització i recuperació del medi natural, rural, agrari i marí.
- b) Foment de la desestacionalització, creació i activació de productes turístics practicables en temporada baixa, i promoció del turisme sostenible i de temporada baixa.
- c) Recuperació i rehabilitació del patrimoni històric i cultural.
- d) Impuls de projectes de recerca científica, desenvolupament i innovació tecnològica (R+D+I) que contribueixin a la diversificació econòmica, la lluita contra el canvi climàtic o relacionats amb l'àmbit turístic.
- e) *Derogada*⁸
- f) *Derogada*⁹

Dins el conjunt d'aquestes actuacions, s'han de prioritzar els projectes de caràcter mediambiental que formin part de les actuacions a què fa referència la lletra a) anterior.

En tot cas, els projectes que s'aprovin en el marc de qualsevol de les actuacions a què fan referència les lletres anteriors han de ser sostenibles des del punt de vista ambiental, social i econòmic.

Article 20. Comissió d'Impuls del Turisme Sostenible¹⁰

1. Es crea la Comissió d'Impuls del Turisme Sostenible, formada, almenys, per representants de les conselleries competents en matèria de turisme, d'hisenda, d'economia i de medi ambient de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, per representants dels consells insulars, i per representants dels ajuntaments a través de les associacions que els representen, dels agents socials i econòmics, i de les entitats que es determinin, particularment les de caràcter mediambiental.

Per mitjà d'un decret s'han de determinar la composició, les competències i el règim de funcionament d'aquesta comissió. En tot cas, el vot que s'atribueixi al Govern de les Illes Balears ha de representar un 50% del nombre total de vots que determini el decret.

⁷ Vegeu la DA 5a de la Llei 5/2021, de 28 de desembre, esmentada en la nota 1.

⁸ Lletres derogades per la Llei 12/2023, de 29 de desembre, esmentada en la nota 1.

⁹ Lletres afegides per la Llei 6/2017, de 31 de juliol, i, posteriorment, derogades per la Llei 12/2023, de 29 de desembre, ambdues esmentades en la nota 1.

¹⁰ Vegeu la DA 5a de la Llei 5/2021, de 28 de desembre, esmentada en la nota 1.

En la composició de la Comissió s'ha de respectar el principi de presència equilibrada de dones i homes, d'acord amb el que estableix l'article 16 de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

2. Correspon a la Comissió proposar els projectes que s'han d'executar amb càrrec al fons per afavorir el turisme sostenible a què fa referència l'article anterior a partir que presentin les administracions públiques que formin part de la Comissió, dels projectes directament o a través de les associacions que les representen segons els casos, i també la resta d'entitats que formin part de la Comissió sempre que, en aquest darrer cas, aquestes entitats comptin amb el vistiplau de l'administració que s'hagi de fer càrrec del projecte, la qual, per tant, el podrà rebutjar o modificar per raons d'interès públic. A efectes de territorialitat aquest projecte computarà a l'administració que se'n faci càrrec. Els criteris per dur a terme la selecció s'han de determinar per decret.

En particular, aquest decret ha d'establir el sistema que la Comissió haurà de tenir en compte per valorar els projectes que hagin estat sotmesos a processos de participació ciutadana per part de les institucions que els presenten.

Per tal de fomentar la participació ciutadana, les administracions que presentin projectes, directament o per mitjà de les associacions que les representen segons els casos, així com les entitats que es prevegi que en puguin presentar, hauran de proposar projectes que resultin de processos de participació ciutadana, per mitjà de les convocatòries corresponents, de manera que, almenys a una de cada tres convocatòries públiques que es facin amb periodicitat anual, els projectes que es presentin hagin estat sotmesos a aquests processos de participació ciutadana. En cas contrari, no podran proposar nous projectes a la Comissió fins que no sotmetin les propostes a aquests processos de participació ciutadana, cas en què tornarà a començar a computar el termini de tres anys abans esmentat. En tot cas, les convocatòries que es facin s'han d'ajustar al règim jurídic que s'estableixi en la Llei que desplegui les previsions en matèria de consultes populars que contenen els articles 15.2.c) i 31.10 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei Orgànica 1/2007, de 23 de febrer.

3. La comissió ha d'elaborar un pla anual d'impuls del turisme sostenible que fixi els objectius anuals prioritaris, amb criteris d'equilibri territorial. Aquests criteris es fixaran per decret i prendran com a referència les proporcions corresponents a cada consell insular previstes a la legislació reguladora del sistema de finançament dels consells insulars. Això no obstant, pot haver-hi desviacions anuals sobre el resultat de l'aplicació dels criteris, sempre que no siguin superiors al 60%. En tot cas, aquestes desviacions s'han de compensar en els exercicis següents.¹¹

4. El conseller o la consellera competent en matèria de turisme ha d'elevat les propostes de la Comissió al Consell de Govern perquè les aprovi.

Una vegada aprovades, s'han d'executar mitjançant els instruments jurídics que es considerin més adequats per a cada projecte concret, i s'ha de donar publicitat general de l'aprovació i l'execució mitjançant un lloc web específic.

¹¹ Apartat modificat per la Llei 12/2023, de 29 de desembre, esmentada en la nota 1.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Disposició addicional primera. Informe d'avaluació d'impacte

En el termini de dos anys i mig comptadors des de la primera meritació de l'impost a què es refereix l'apartat 2 de la disposició final tercera d'aquesta llei, i en tot cas abans del 31 de desembre de 2018, i posteriorment cada tres anys, el Govern de les Illes Balears elaborarà un informe d'avaluació d'impacte de la llei i de l'impost.

L'informe haurà d'incloure una anàlisi detallada i motivada, com a mínim, dels següents aspectes:

- a) L'eficàcia de l'impost, als efectes de determinar en quina mesura s'han aconseguit les finalitats preteses amb l'aprovació.
- b) L'eficiència de la llei, identificant les càrregues administratives que podrien haver estat innecessàries.
- c) La sostenibilitat de l'impost, en el marc previst a la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible, i a la resta de l'ordenament jurídic.
- d) L'impacte que l'impost pugui generar.

Disposició addicional segona. Habitatges objecte de comercialització turística

En el termini màxim de cinc mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Govern de les Illes Balears trametrà al Parlament de les Illes Balears un projecte de llei dels habitatges objecte de comercialització turística a què es refereix l'article 4.1.j) d'aquesta norma legal per tal de possibilitar-ne la inscripció a través de la declaració responsable i de la documentació corresponents, i per tal de permetre'n l'oferta legal.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Disposició derogatòria única. Normes que es deroguen

Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior que s'oposin al que disposa aquesta llei, ho contradiguin o hi siguin incompatibles.

DISPOSICIONS FINALS

Disposició final primera. Habilitació de les lleis de pressuposts generals

Les lleis de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears poden modificar el règim d'exempcions i qualsevol dels elements de quantificació de l'impost que regula aquesta llei.

Disposició final segona. Facultats de desplegament reglamentari

S'habilita el Govern de les Illes Balears perquè dicti les disposicions reglamentàries que calguin per desplegar aquesta llei.

Disposició final tercera. Entrada en vigor

1. Aquesta llei comença a vigir l'endemà d'haver-se publicat en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

2. Això no obstant, la primera meritació de l'impost que regula aquesta llei tindrà lloc, per a les estades turístiques subjectes a tributació, el dia que comenci a vigir la norma que, d'acord amb el que estableix l'article 14.4 d'aquesta llei, aprovi els models d'autoliquidació corresponents.

3. En cap cas la meritació de l'impost que regula aquesta llei no tindrà lloc abans de dia 1 de juliol de 2016.